

WERINON

— UITGAVE VAN DE —
HISTORISCHE KRING · NEDERHORST DEN BERG

MEI 1995 · NR 18

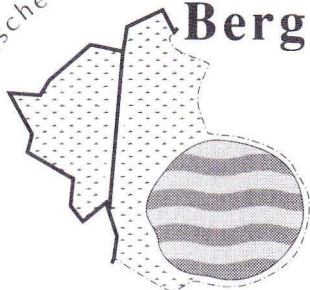
Historische Kring Nederhorst den Berg

Bestuur	Voorzitter	J.E. Jansen Pieter de Hooghlaan 23 1394 GJ NdB, tel. 02945-4152
	Secretaris	A.M.E. Baar Torenweg 9 1394 EA NdB, tel. 02945-1804
	Penningmeester	K. Scherpenhuijsen Overmeerseweg 76 1394 BE NdB, tel. 02945-1727
	Leden	J.F.A. Baar Kerkstraat 6 1394 CX NdB, tel. 02945-4309 W.J. van Deutekom Uiterdijksehof 14 1394 GM NdB, tel. 02945-3343 R.J. Verkaik Fazantelaan 17 1394 CH NdB, tel. 02945-4317
Redactie		G.J.M. Baar Zoddeland 26 1394 KR NdB, tel. 02945-4368 T. Griffioen Kuijerp pad 6 1394 DA NdB, tel. 02945-4106 J.F.A. Baar Kerkstraat 6 1394 CX NdB, tel. 02945-4309
Tekstverwerking		N.W.J. Breed Fazantelaan 1 1394 CH NdB, tel. 02945-1645
Omslag, ontwerp en technische realisatie		P. Griffioen Langewetering 11 1394 KC NdB, tel. 02945-4603
Lidmaatschap		f 25,— per jaar Bankrekeningnr. 32.82.24.138 RABOBANK Nederhorst den Berg girorek.nr. van de bank: 368387

Niets uit deze uitgave mag, op welke manier dan ook, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van het bestuur.

Nederhorst den Berg

Historische Kring

---

mei 1995, nummer 18

---

jaargang 5

---

opgericht: januari 1988

Inhoud:

Pagina:

- 458 - Mededelingen en berichten
- 460 - Opsporing verzocht
- 461 - Mobilisatie 1939 - Kees van Huisstede
- 462 - Mei 1940. Wognum toevluchtsoord voor Nederhorst den Berg - Nico Blankendaal
- 469 - Bevrijding 1945 - Kees van Huisstede
- 470 - De Openbare Lagere School aan de Machineweg en de inundaties - Jan Baar
- 472 - Bevrijding 5 mei 1945 - Ans v.d. Linden-Hageman
- 474 - Bezetting - Bevrijding - Jan Baar
- 478 - Bevrijding mei 1945 - Karel Scherpenhuijsen
- 480 - Van de kaart - Ruud Verkaik
- 481 - Gesproken en gehoord verleden: "Rustoord" in onrustige tijden - Gerard Baar

MEDEDELINGEN & BERICHTEN

LEDENVERGADERING

De ledenvergadering van 30 maart jl. werd helaas door een gering aantal leden bezocht. Wij zouden eigenlijk wel eens willen weten waar dit nou door komt? De aanwezige leden vonden alles akkoord. Het enige punt van bespreking was eigenlijk de huisvesting van de HKN. De behoefte aan een eigen onderkomen begint toch wel enigszins urgent te worden. Op de begroting komt de post Huisvesting voor het eerst voor.

Na het officiële gedeelte vertoonde Evert Boeve zijn film over veenvorming en turfsteken, i.v.m. het komende bezoek aan het veenmuseum "Op Hoop van Zegen" in Vinkeveen. Na de film liet Ruud Verkaik een aantal prachtige informatieve dia's uit de eigen collectie zien. Toch een zeer interessante avond voor historisch belangstellenden.

TENTOONSTELLING 1940-1945 IN HET GEMEENTEHUIS

Van 26 april tot en met 24 mei organiseert de Werkgroep Tentoonstelling 1940-1945 Nederhorst den Berg in het gemeentehuis een tentoonstelling over de periode 1940/1945. Vele originele affiches, foto's, documenten en voorwerpen, voor een deel afkomstig van het Nationaal Verzetsmuseum te Amsterdam, zullen te zien zijn. Aan de hand van teksten kunt u een goed overzicht krijgen van de gebeurtenissen in ons land en ons dorp. Openingstijden: maandag t/m vrijdag 8.30-12.30 uur.

OMGEVINGSEDUCTIE GOOI, VECHT- EN EEMSTREEK

Als eerste probeersel wordt op dit moment lesmateriaal samengesteld van de kerk van de Protestante Gemeente, de Willibrordkerk.

In Nederhorst den Berg zijn meer projecten, die in aanmerking komen een bijdrage te leveren aan het Omgevingsonderwijs in het Voortgezet Onderwijs. Wie weet kunt u daaraan bijdragen.

SCHENKINGEN

- Foto's, documenten, prenten, etc. - Gemeente Nederhorst den Berg
- Foto's - C. Vlug
- J.v.d.Loos - Geschiedenis der parochie Nederhorst den Berg
1811 - 1911 - Mevr. M. Baar

FILM

Eind jaren '50 of begin jaren '60 is er in Nederhorst den Berg een film opgenomen over het reilen en zeilen in de gemeente. De baten van deze film kwamen ten goede aan een Blindenorganisatie.

Al meerdere pogingen zijn ondernomen deze film op te sporen. Helaas zonder resultaat. Wie weet hier heel misschien iets meer van?

REEVAART? BRUG?

Het is weer 25 jaar geleden, dat Reevaart en Brug uit het dorpsbeeld verdwenen. Het oktober-nummer van Werinon staat tot uw beschikking, als u daarover iets kwijt wilt. Velen moeten zich geroepen voelen hierover wat te melden. Mooie, leuke, ellendige, nostalgische, onbekende, droevige herinneringen kunt u dan kwijt.

Anekdoten, informatie, belevenissen, verhalen, foto's, meningen? Een originele bijdrage aan de geschiedenis van ons dorp kan ook van u komen!

MUSEUMNIEUWS

- Goois Museum Hilversum: Kinderen over WO II.
- Amsterdams Historisch Museum: Toen hier... hongerwinter in Amsterdam (t/m 3 sept. 1995).

VOLGEND NUMMER

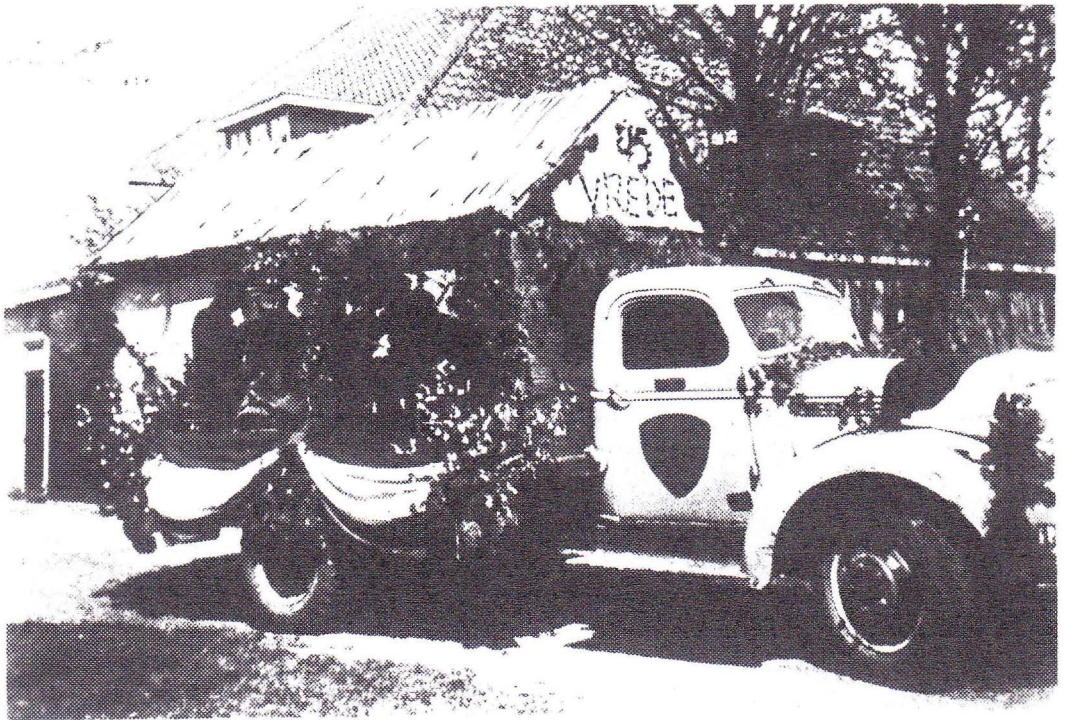
Kopij voor het volgend nummer graag vóór 4 september 1995 inleveren.

OPSPORING VERZOCHT

VREDE '45.

Wie weet iets van de achtergronden van deze foto, genomen in de Horstermeer? Voor welke manifestatie was deze auto opgetuigd? Jaar, datum? Door wie? Eigenaar? Lokatie? Medewerkers?

Als iemand nog iets weet, graag bericht aan Ruud Verkaik of Jan Baar.

MOBILISATIE 1939

Kees van Huisstede

Het was in de nazomer van 1939, het was mobilisatie. Soldaten van ons leger kwamen in ons dorp en werden op verschillende plaatsen ingekwartierd. In de oude RK. school aan de Voorstraat werd een keuken ingericht om de veel bezongen rats, kuch en bonen te verzorgen. En ook in een lege woning in de Brugstraat, die al gauw omgedoopt werd tot "Pretty Home" lagen soldaten. Als jongen van 16 was je wel nieuwsgierig naar die mannen. Ze spraken een dialect en bleken Drenten te zijn.

Ons dorp lag in de waterlinie en als het oorlog zou worden, dan kwam alles onder water te staan. Dan konden de Duitsers er niet door en bovendien werden ze nog tegengehouden door onze krijgshaftig uitzierende soldaten. Maar deze hadden niet allen die overtuiging, want onze bunkers waren nog lang niet klaar (er werd nog steeds beton gestort) om over andere dingen maar te zwijgen.

In het voorjaar van 1940 hing het gevaar letterlijk in de lucht. Noorwegen en Denemarken waren het eerst aan de beurt. En ons dorp gonsde van de geruchten: er waren spionnen en Duitse dienstbodes waren niet te vertrouwen. Burgemeester Van Harinxma thoe Slooten was met geladen pistool het bos van de pastoor (achter de RK Kerk) ingegaan, want er was een Duitse spion gezien, zei men. Ook hadden deze en gene gehoord dat ze NSB-ers wilden ophalen. De wildste geruchten, tot we het op de morgen van 10 mei zeker wisten. Ze waren boven onze hoofden, grote transportvliegtuigen vol parachutisten, die naar het westen vlogen om hun lading te droppen. En het was waar, we moesten ons dorp verlaten met het oog op de waterlinie en toen begon de evacuatie en de bunkers waren nog steeds niet klaar....!

MEI 1940. WOGNUM toevluchtsoord voor NEDERHORST DEN BERG

Nico Blankendaal

Tijdens de oorlogsdagen in mei 1940 heerste er grote verwarring in het dorp. Wordt Nederhorst onder water gezet, ja of nee? Men had de ijdele hoop, dat de bekende waterlinie de Duitsers zou tegen houden. Nederhorst was een schakel in deze linie. De periode is door verschillende auteurs beschreven, zoals Krol, Rinsma en Snel-Van Deutekom e.a.

Onderstaand het verhaal van de familie Van den Broek van het Eiland en het verslag van het aanbieden van het "huldeblijk" aan de gemeente Wognum.

WOGNUM is een dorpje in West-Friesland even boven Hoorn. Het is een oud dorp dat in de elfde eeuw al voor komt onder de naam WOGGENOM. In het boek Noord Hollandse Arkadia (1732) vertelt Weetlust: "Dit dorp heeft geen aanzienlijke pracht, maar echter schuilt het cierlijk in de boomen".

In mei 1940 zou het 2000 inwoners tellende dorp ca 1000 evacuées uit Nederhorst den Berg opnemen.

WOGNUM. BUURT.

foto 1936 de Raadhuisstraat

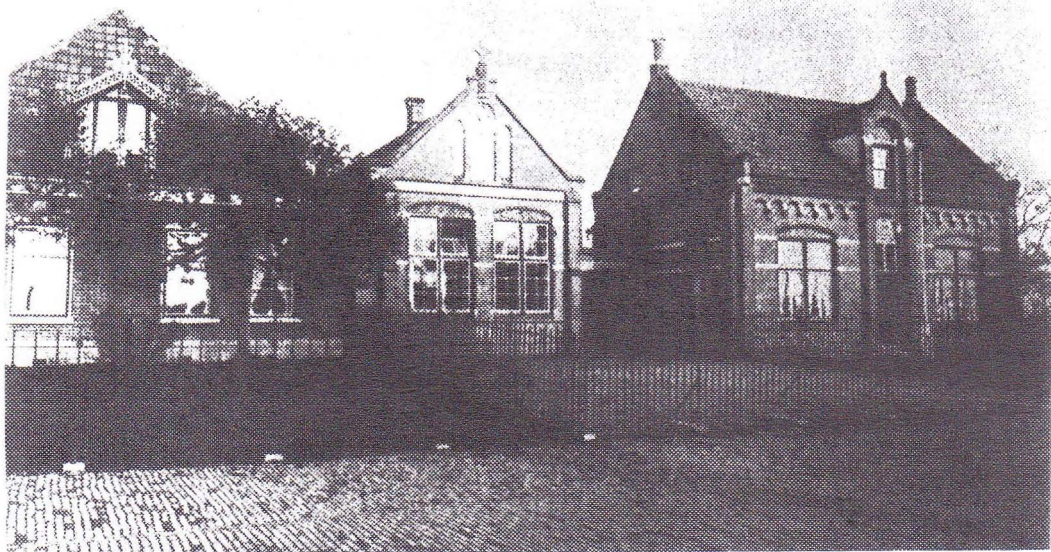

Onder deze evacuées bevond zich ook het gezin van Cornelis van den Broek, wonende Grote Eiland 100, thans Eilandseweg 17a. Vader Van den Broek, geboren 17 juli 1905 in Weesperkarspel, huwde op 5 april 1927 met Jannie van Walbeek, geboren 3 juli 1906. In 1936 kocht hij de boerderij (gebouwd ca. 1920) aan de Eilandseweg. Het gezin bestond in mei 1940 uit 10 kinderen t.w.:

Letta, geboren 14 sept. 1928, Ria geboren 29 aug. 1929, Jan geboren 14 aug. 1930, Teunis geboren 13 aug. 1931, Jannie geboren 6 sept. 1932, Cor geboren 23 sept. 1933. Henk geboren 29 dec. 1934, Gerie geboren 6 jun. 1936, Dirk geboren 1 mrt. 1938, Gijs geboren 21 okt. 1939.

Nu wij in januari jl. zelf hebben kunnen zien en horen hoeveel spanning een evacuatie met zich meebrengt, kunt u begrijpen hoe het gezin Van den Broek het bericht van de evacuatie ontving. Het zal je maar gebeuren, dat je met 10 kinderen en het vee huis en haard moet verlaten onder oorlogsdreiging.

Vader Cor had een noodpont over de Vecht naar Nigtevecht aangelegd en trok met zijn zonen Jan en Teunis naar Ouderkerk aan de Amstel om het vee in veiligheid te brengen. Moeder Jannie ging samen met de overige 8 kinderen, waarvan de jongste 7 maanden was, met de trein vanaf Crailoo via Hoorn naar

De Kerkstraat Wognum. Links het huis van Betje Groot waar de familie V.d.Broek gastvrij werd ontvangen.

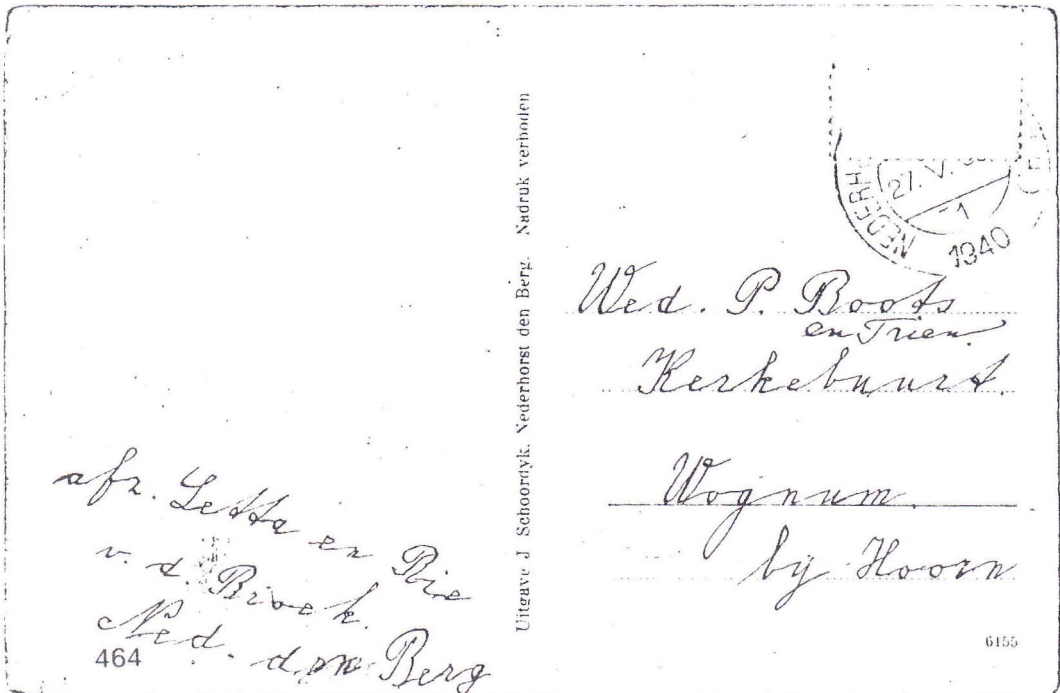
Wognum. Het is nu niet voor te stellen, hoe deze moeder zich gevoeld moet hebben. Zij kreeg onderdak bij de wed. Betje Groot, echtgenote van Jacob Smit, later van Pieter Boots. Een gereformeerd gezin bij een katholieke weduwvrouw. Zou dit het begin geweest zijn van de oecumene??

In tegenstelling tot de Horstermeer werd het eiland niet onder water gezet. Ongeveer drie weken verbleef het gezin in Wognum. Met een schoongemaakte veewagen van Janmaat kwam vader Cor zijn gezin weer ophalen. Het moet een vreugdevol weerzien zijn geweest.

DE DANKBAARHEID

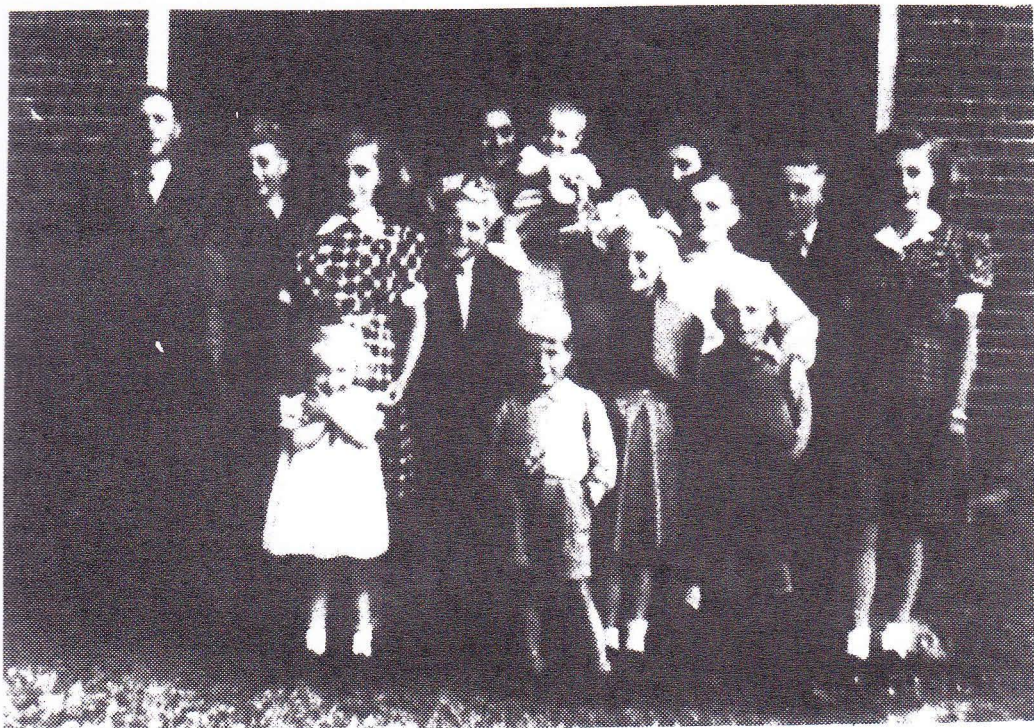
De oudste zusjes Letta en Ria moeten wel dankbaar zijn geweest, want op 27 mei 1940 stuurden ze de onderstaande ansichtkaart met de afbeelding van de Vechtbrug aan Betje Groot.

De vriendschappelijke verhouding is nog jaren gebleven. Letta is nog tweemaal in Wognum op visite geweest. Op 2 febr. 1945 overleed de gastvrouw Betje Groot.

In het gezin Van den Broek werden nog vier kinderen geboren, Dickie 10 febr. 1942, Reyer 27 apr. 1944, Gert 25 apr. 1947 en Jacob 25 jul. 1951.

Familiefoto Van den Broek. Helemaal rechts Letta.

NEDERHORST DEN BERG DANKT WOGNUM

Op 20 juni 1941 schreef het gemeentebestuur een brief aan het college van burgemeester en wethouders te Wognum, waarin de dankbaarheid werd geuit "voor de vluchtgemeenten, die de inwoners uit Nederhorst den Berg in 1940 zoo hartelijk en gastvrij hebben ontvangen". Men was van mening dat deze

dankbetuiging gepaard moest gaan met een huldeblijk. Zo werd aan de gemeente Wognum het volgende geschenk voorgesteld: "een bewerkte eiken houten bank met inscriptie voor het publiek in de raadzaal". In de raadzaal van Wognum stond echter al een "dergelijk meubelstuk". Zou het mogelijk zijn een metalen elektrische lamp voor de vestibule te ontvangen? Helaas was dit niet mogelijk omdat "in verband met de verordening tot inlevering van metalen" een dergelijke lamp niet te koop was. Toch maar een bank????? Op 4 oktober 1941 schreef de burgemeester van Wognum terug, "dat wegens de beschikbare muurvlakten het een kleine bank moest zijn, hetgeen niet zou bijdragen aan de verfraaiing van de hal. Zou een staande klok met gongslag niet een waardig huldeblijk zijn?".

Dat was het inderdaad en aldus werd besloten. Bij horlogerie J.Berkemeijer te Amsterdam werd een staande klok gekocht met gongslag voor de prijs van f 100,-. Alvorens de klok werd aangeboden, werd hij enige tijd voor het publiek tentoongesteld in het gemeentehuis. Ook de twee andere vluchtgemeenten Wijdenes en Zwaag ontvingen een geschenk. Door de inwoners werd f 479,80 bijgedragen in de kosten, die totaal f 520,29 bedroegen. Op 1 augustus 1942 werd de bevolking per circulaire medegedeeld, dat op 13 augustus 1942 de geschenken zouden worden aangeboden.

Omdat men verwachtte, dat vele inwoners tegenwoordig zouden willen zijn, "temeer daar zulks plaats vindt in de vakantieweek der wasscherijen", besloot men een boottocht te organiseren. Ca. 300 personen zouden met fiets zodoende mee kunnen. Het programma was als volgt:

Vertrek uit Nederhorst den Berg per fiets naar Muiden om half zes vanaf de Vechtbrug bij café Bornhijm.

Vertrek vanaf Muiden per boot van de N.V. Hoornsche Stoombootrederij om half zeven.

Aankomst te Hoorn ongeveer half tien en vandaar per fiets naar o.a. Wognum.

De reiskosten bedroegen ca f 1,50 per persoon. Deelnemers werd verzocht zelf voor mondvoorraad te zorgen en de fiets te voorzien van label met naam.

Het aantal aanvragen voor deelname overtrof alle verwachtingen en aangezien er geen tweede boot ter beschikking was, konden 300 personen aan de tocht deelnemen.

BEWIJS VAN DEELNAME

aan den boottocht MUIDEN - HOORN v.v.

op Donderdag, 13 Augustus 1942.

Betaald f 1,50.

NEDERHORST DEN BERG, 3 Augustus 1942.

De burgemeester van Nederhorst den Berg,

De gemeente-secretaris,

N.B. Indien de boottocht eventueel niet doorgaat dan zal tegen overlegging van dit bewijs f 1,50 worden terugbetaald.

Een deputatie van Nederhorst den Berg bood op 13 augustus 1942 om ca 12.00 uur het "huldeblijk" in de vorm van een staande klok aan het gemeentebestuur van Wognum aan. De burgemeester B.A.Ph. Baron van Harinxma thoe Slooten was helaas verhinderd wegens ziekte, zodat de redevoering werd uitgesproken door de gemeentesecretaris J.Krol.

Op de klok is een inscriptie geplaatst, die luidt als volgt:
"Aangeboden door geëvacueerden uit Nederhorst den Berg als blijk van dank en erkentelijkheid voor de genoten gastvrijheid en hartelijke verzorging in de oorlogsmaand Mei 1940".

De klok staat thans in de burgemeesterskamer te Wognum.

foto genomen van het gezelschap van afgevaardigden van beide gemeenten voor het gemeentehuis te Wognum. 3e van links J. Krol en diens echtgenote

Op 14 augustus schreef de burgemeester van Wognum aan burgemeester van Harinxma thoe Slooten een bedankbrief waarin hij schreef, dat "het geschenk tot in lengte van dagen zal doen herinneren aan de uitingen van dank Uwer gemeentenaren".

Vijftig jaar zijn verlopen. Nederhorst den Berg is in deze periode van aanzien veranderd. De herinnering aan de Meidagen van 1940 mogen echter niet vervagen. De recente watersnood heeft ons laten zien hoe groot de spanning is, waaronder de mensen leven. Een eerbetoon aan alle moeders, zoals Jannie van den Broek, uit die tijd is op zijn plaats. Wij mogen niet vergeten.

Bronnen: Gemeentearchief Wognum. Met dank aan mevrouw Lettie Kooi-van den Broek te Zaandam en de heer J. Smit uit Wognum.

Nico Blankendaal is een oud-inwoner van Nederhorst den Berg en woont nu in Rosmalen.

BEVRIJDING 1945

Kees van Huisstede

Na dulle Dinsdag en de mislukte landing bij Arnhem plus de verschrikkelijke razzia van 14 januari 1945 was het nog steeds wachten op de bevrijding. Tot eindelijk na vijf zware jaren in mei een golf van opluchting over Nederland kwam.

Vrij, echt vrij waren we, dank aan de bevrijders. Jonge mensen die hun leven daarvoor gegeven hebben. Wat moet er veel verdriet geweest zijn in die gezinnen die hun geliefde moesten missen voor onze vrijheid. En we gingen de straat op, in tot op de draad versleten kleren en op afgetrapte schoenen. We genoten ook in ons dorp van dat heerlijke gevoel te kunnen gaan en staan waar je wilde.

Zo gingen we bij fort Kijkuit kijken naar Duitsers, die begeleid door Canadezen op snelle motoren en jeeps, terug trokken, richting Heimat.

We zogen onze vrijheid op, er werd gedanst, we genoten van Zweeds witte brood en we kregen per gezin blikken pork. De Canadezen deelden met gulle hand sigaretten (Players) uit. Het rood wit en blauw werd uit de mottenballen gehaald, dat gaf kleur aan de vreugde .

Zo'n feest kan je maar eenmaal beleven.

DE OPENBARE LAGERE SCHOOL AAN DE MACHINEWEG EN DE INUNDATIES

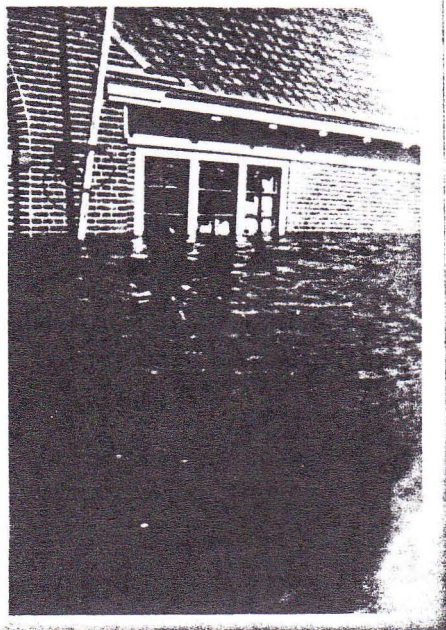
Jan Baar

Op 14 april 1945 werd de Horstermeerpolder voor de tweede keer binnen vijf jaar onder water gezet. Was het de eerste keer in 1940 vanwege defensief militair belang, in '45 was de inundatie zuiver een agressieve daad. Het water steeg door bewuste dijkvernielingen hier en daar tot meer dan twee meter. Ruim 150 huizen en bedrijven kwamen diep in het water te staan en het grootste deel van de bewoners moest op eigen gelegenheid een goed heenkomen zoeken naar het hogergelegen centrum of omliggende gemeenten. Enkelens bleven op de bovenverdieping van hun woning bivakkeren.

Ook bij de Openbare School aan de Machineweg, C 166, kwam het water tot aan de goot te staan. In 1940 was de schade aan school en woning van het schoolhoofd beperkt gebleven. Er waren alleen enige leermiddelen beschadigd. Op 16 september 1941 ontving de gemeente een vergoeding van f 522,- voor deze defensieschade.

De schade in 1945 zou aanmerkelijk groter zijn. Het gebouw kwam van 19 april tot begin juli bijna twee meter onder water te staan. De banken die op elkaar gezet waren, waren gaan drijven en omgevallen, waardoor muren en kozijnen beschadigd werden. De ruiten sneuvelden door storm en drijfhout. Grote stukken pleisterwerk werden van de muren gestoten. Banken, lessenaars, tafels en stoelen lagen bijna allemaal uit elkaar. Kaarten en platen waren op zolder in veiligheid gebracht, evenals veel boeken en leermiddelen. Op de bovenste twee planken van de kasten in de lokalen had men boeken en ander lesmateriaal laten staan. Het merendeel hiervan kon als verloren worden beschouwd. De schoolborden waren voor de helft aangetast en verveloos. Verder was de haag om de speelplaats dood en waren ook twee bomen ten onder gegaan.

Inundatie OLS 1945

Collectie C. van Huisstede.

De begroting van herstel voor gebouw en inventaris kwam uit op een bedrag van *f* 4.359,50. De kachels moesten opgeknapt worden, het hek om de speelplaats gerepareerd, de elektrische installatie nagekeken, overgordijnen vernieuwd, etc. Het schilderwerk werd geraamd op *f* 1.250,--.

De schoolmeubelfabriek van Boekweg in 's-Graveland moest 34 banken, 2 tafels, 1 lessenaar, 1 telraam, 6 schoolborden en 2 papierbakken opknappen.

Voor de verloren gegane boeken, schriften, enz. werd een bedrag geraamd van *f* 1.139,35. De 109 bibliotheekboeken konden vervangen worden voor *f* 224,15. Voor *f* 2,60 kon o.a. het boek van Cor Bruijn, "De dijken breken", opnieuw aangeschaft worden.

De schade aan de onderwijzerswoning (C 165) kwam volgens het gemeentelijk rapport op *f* 1.380,--.

In oktober 1946 wordt aan de plaatselijke schilders Wieman, Stijvers, Hennipman en Verhoeven verzocht prijsopgave te doen voor het schilderen van de Openbare Lagere School. Ze krijgen al gauw bericht, dat het werk pas uitgevoerd mag worden in het voorjaar van 1947. Tenslotte wordt Wieman, Dammerweg B 41, het werk voor *f* 518,05 gegund. In de grote vakantie van '47 zal het karwei geklaard moeten worden.

Burgemeester en wethouders richtten in mei '47 een verzoek om een voorschot uit 's rijks kas vanwege de bijdragen in de uitgaven tot wederopbouw en herstel. Het totaal van de schade aan de twee gebouwen is volgens een globale raming f 5.824,50. Er is al een bedrag van f 2.316,10 uitgegeven, zodat er nog f 3.508,40 nodig zal zijn om de kosten volledig te dekken. In 1949 wordt eindelijk het hekwerk door de fa. de Geus voor f 442,-- hersteld.

De laatste correspondentie is van 7 februari 1955. Dan is de zaak tussen gemeente en rijk wat betreft de inundatieschade eindelijk afgewikkeld.

Gedurende de tijd, dat de school niet gebruikt kon worden, kregen de leerlingen, die in Nederhorst den Berg en Overmeer onderdak hadden gevonden, les in de St. Jozefschool aan de Dammerweg. Veel zullen ze niet in dat gebouw hebben gezeten, want de Paasvakantie van 1945 werd noodgedwongen verlengd, waardoor de grote vakantie ook alweer gauw in zicht kwam. De lessen gedurende het schooljaar 1945/1946 konden weer volledig in de Horstermeer genoten worden.

BEVRIJDING 5 MEI 1945

Ans van der Linden-Hageman

Ja, wat is daar over te vertellen, hier in ons dorp weten weinig mensen er nog wat van en aan foto's kan ik helemaal niet komen.

Van wat ik zelf thuis heb meegemaakt is, dat Pa zijn broer, Kees Hageman, die naast ons woonde, opgewonden binnen kwam hollen en riep: "Wij zijn bevrijd, Wij zijn bevrijd".

Om de een of andere reden had Pa zelf niet naar de radio, die boven was verstopt in een linnenkast, geluisterd. Het laatste jaar mochten wij, als oudsten van ons gezin, wel eens mee luisteren naar de BBC Engeland. We moesten zwijgen als het graf, want een radio was door de Duitsers streng verboden. Ze moesten allemaal worden ingeleverd.

Toen wij, de grote kinderen van Chris Hageman dat "Wij zijn bevrijd" hoorden, rende mijn broer Jaap naar boven, haalde de vlag met stok naar beneden en begon die voor het uitsteken klaar te maken. Daardoor begonnen we toen als gekken "Oranje boven" te zingen. Al brullend "Wij zijn bevrijd" holden we de weg op en zo, al gekkend en zingend, kwam de hele Dammerweg achter ons aan. Bij de Juliana-Bernhardboom, waar we met z'n allen aan kwamen, zette Pa het Wilhelmus in. Dat was wat! We waren bevrijd!

De eerste tijd werd ons dringend verzocht ons rustig te houden, want de Duitsers waren het dorp nog niet uit. Hier en daar in het land werden er door de Duitsers toch nog wel mensen geëxecuteerd, het was opletten geblazen. We dachten: "Zijn we echt wel bevrijd?" Maar die zekerheid kwam al heel gauw.

Via de radio hoorden wij, dat de Amerikanen optrokken naar Amsterdam. Via Hilversum over de Gooiseweg, richting Weesp en Diemen, trokken ze zo naar Amsterdam. We hoorden ook dat ze sigaretten en chocolade uitdeelden, of liever gezegd, uitgoiden, want ze kwamen met pantserwagens voorbij. Wat dacht je, wij de jeugd van de Dammerweg, wij gingen enthousiast, ja hollend, naar de Gooiseweg bij de Vechtbrug om dat feest mee te maken.

Maar 12 uur was het eten en daarvoor moesten we op tijd thuis zijn. Dus terug naar huis en daarna weer op een hol naar de Amerikanen; fietsen hadden wij niet, niemand. Een paar sigaretten en een paar stukjes chocolade, we vonden het niet eens lekker. Dat is al wat ik er van weet.

Wel dat er rond 31 augustus, Koninginnedag, bevrijdingsfeesten hier op het dorp waren georganiseerd door het Oranjecomité. Daar heb ik volop aan mee gedaan en zelfs prijzen gewonnen met hardlopen en hardlopen met hindernissen. We zijn hier van het dorp ook wel naar Amsterdam geweest voor de bevrijdingsfeesten daar. Dat maakte indruk hoor, met de waswagen naar de stad en daar hele lange defilé's. Langs het paleis met al die Amerikaanse oorlogsvoertuigen en 's avonds dansen op straat, daar in de buurt waar je was. Wij waren in Zuid bij een tante, ook een groot gezin. Wij waren 16-17 jaar toen en hadden nog nooit iets beleefd van feestjes of zo iets. Ik was 12 jaar toen de oorlog uitbrak en in de hele tienertijd van ons was er niets.

Dus de bevrijding was in alle opzichten EEN BEVRIJDING!

BEZETTING – BEVRIJDING

Jan Baar

Op 4 juni 1943 werd burgemeester Van Harinxma thoe Slooten, tot dat moment belast met de waarneming van de taak van burgemeester en wethouders, door de Commissie-Generaal voor Bestuur en Justitie ontslagen, omdat hij niet loyaal genoeg meewerkte en zoveel mogelijk allerlei voorschriften saboteerde. De NSB-burgemeester van Weesp, Brouwer, werd benoemd als opvolger. Vaak kwam hij niet in den Berg. Van de gang van zaken wist hij niet veel en kwam hij ook niet veel te weten. Hij maakte het zo bont, dat hij op 26 april 1945 ontslag kreeg van het Duitse bestuur, wegens grove verwaarlozing van zijn taak. Er werd nog wel een ander figuur benoemd, maar die heeft Nederhorst den Berg nooit kunnen bereiken.

Toen de bevrijding praktisch een feit was, kon Baron van Harinxma thoe Slooten probleemloos terugkeren in zijn gemeente. Op vrijdagavond 4 mei 1945 om 23.00 uur aanvaardde hij, op verzoek van de Commissaris van de Koningin, weer zijn ambt.

Dank zij het goede werk van secretaris Krol – die op het laatst nog had moeten onderduiken – en zijn ambtenaren verliep de overgang vrij soepel.

De gemeentelijke diensten konden vrij snel min of meer normaal aan de slag, omdat de wethouders van 1940, J.W. Blok en Jac. Nieuwendijk, samen met de burgemeester het bestuur konden vormen en de secretarie goed personeel bezat. Het bevolkingsregister was in decembner 1944 bij een overval meegenomen, maar werd binnen afzienbare tijd terugverwacht.

EEN REGELRECHTE RAMP

De burgemeester schetst in een rapport voor de Commissaris van de Koningin op 14 mei de inundaties als een regelrechte ramp voor zijn gemeente en de hele omgeving. Al het vee is geëvacueerd. Het tuinbouwcentrum Horstermeer zal het komende jaar voor geen enkele teelt geschikt zijn. De wasindustrie, die al

sinds september 1944 stil ligt, wegens gebrek aan grondstoffen (vooral kolen) en transportmogelijkheden, zal ook niet direct kunnen beginnen, daar slechts 2 bedrijven (Overhoek en Vechtzicht) geen overlast van het water hebben. De wasbazen hebben noodgedwongen de wachtgelduitkeringen begin maart 1945 moeten stoppen. Lange tijd zal de werkeloosheid zeer groot blijven. Kortom, de economische toestand is hopeloos. De opeenhoping van de bevolking in het dorp wordt nog duidelijker door de aanwezigheid van zo'n 150 evacuées uit Arnhem en omgeving en een aantal onderduikers. Het ziet er niet naar uit, dat de geëvacueerden snel naar hun eigen omgeving mogen terugkeren, hoewel ze niets liever zouden doen. Voedselvoorraden zijn er niet en de centrale keuken moest zelfs vanwege gebrek aan grondstoffen tijdelijk stoppen met het verstrekken van maaltijden.

De zeer kritieke voedselsituatie zal binnen niet al te lange tijd wel verbeteren, verwacht de burgemeester. Dat is ook wel nodig, want het slechte voedsel bevordert de werklust niet. Er zijn veel darmklachten. Toch acht Van Harinxma de volksgezondheidssituatie niet ongunstig, ofschoon er wel ondervoeding voorkomt, vooral bij kinderen. Het sterftecijfer lijkt normaal.

De watervoorziening is gelukkig intact, maar elektrische stroom wordt nog niet geleverd. Met het oog op de droogmaling van de polders zou het goed zijn als er vlot electriciteit beschikbaar kwam.

De postbestelling functioneert wel, maar traag. In de hele gemeente is maar één telefoonaansluiting in werking.

Vervoermiddelen zijn er praktisch niet. Paarden zijn vanwege de inundatie afgevoerd en de paar aanwezige vrachtauto's kunnen niet rijden vanwege benzinegebrek. Een aantal vrachtauto's staat diep onder water.

DE CENTRALE KEUKEN

Om zo efficiënt mogelijk om te gaan met voedsel en brandstof werd de CENTRALE KEUKEN opgericht.

Zondag 21 januari '45 start de uitreiking van maaltijden door de centrale keuken. Het voedsel wordt bereid in margarinefabriek

"De Valk" te Weesp. Jan Snel krijgt de toewijzing voor hout en turf om met zijn Chevrolet het eten te halen en verder vervoer hiervoor te regelen. Van 108 gezinshoofden was een aanvraag tot deelname binnen gekomen.

Op 12 februari 1945 richt een comité zich tot de inwoners met de mededeling, dat "na zeer rijp beraad" besloten is tot inrichting van een centrale keuken in den Berg. "De omstandigheden zijn ..... de laatste weken in zoverre gewijzigd, dat wij nu op medewerking van de bevoegde autoriteiten kunnen rekenen". Financiële medewerking en gaven in natura zijn zeer noodzakelijk. Een speciaal beroep wordt gedaan op de veehouders, om melk beschikbaar te stellen voor zieken en jonge moeders. Op een oproep voor arbeidskrachten reageren veel sollicitanten. Tenslotte worden 3 eten-uitreikers en 5 helpers aangenomen. Zij moeten een verklaring ondertekenen, dat zij geen misbruik van hun positie zullen maken. Op 5 maart worden de eerste maaltijden verstrekt. Haast alle inwoners halen voor f 1,75 per week eten van de keuken.

GEMEENTE NEDERHORST DEN BERG

No.:2021.

Onderwerp:

Centrale
Keuken

den heer H.Roukens, C 35
den heer R.H.de Keizer, B 50k
den heer J.R.Baar, Slotlaan

A A N

Bet. -.

NEDERHORST DEN BERG.

NEDERHORST DEN BERG.

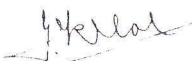
16 Maart 1945.

Naar aanleiding van Uwe sollicitatie heb ik de eer U mede te deelen, dat U door mij bent benoemd tot uitreiker bij de gemeentelijke centrale Keuken te Nederhorst den Berg, zulks behoudens geneeskundige goedkeuring.

De met U aan te gane arbeidsovereenkomst zal U over enkele dagen ter teekening worden aangeboden.

De burgemeester van Nederhorst den Berg,

 wmd
De gemeente-secretaris,

Ter gelegenheid van de opening biedt het Comité van Bijzondere Noden, (gevormd door de predikanten, de pastoor en de voorman van de communisten), de deelnemers een gratis papmaaltijd aan.

Het personeel van de centrale keuken breidt zich in de loop van het korte bestaan uit tot zo'n 22 werknemers. Leider Gerrit Barmentloo en chef-kok Gijs Stalenhoef worden op het laatst o.a. geassisteerd door 11 helpers, 3 uitreikers, 2 houthakkers en 1 machinist.

Met ingang van 12 mei 1945 moet de verstrekking van maaltijden uit de centrale keuken, waarvan dan haast alle inwoners gebruik maken, tijdelijk stopgezet worden. "Er is praktisch niet 1 ha. land meer in deze gemeente, welke nog bebouwd wordt, terwijl ook alle vee uit deze gemeente is afgevoerd. Daarbij kwam nog, dat verschillende toegangswegen waren opgeblazen, zoodat de gemeente nagenoeg geheel geïsoleerd is geweest ..... Door al deze factoren was het niet mogelijk den laatsten tijd voedsel van buiten de gemeente hier aan te voeren, terwijl het aanwezige voedsel geheel is opgebruikt. Men kan dan ook gerust spreken van een noodtoestand. ....m.i. is de voedselpositie hier thans slechter dan in menige stad", schrijft de burgemeester op 11 mei.

Op 14 mei kunnen de 1080 deelnemers gelukkig weer terecht voor een karige maaltijd.

Op bevel van het Militair Gezag wordt de centrale keuken op 3 juni 1945 gesloten. De 14 medewerkers krijgen per 9 juni ontslag.

Aanvankelijk was de gaarkeuken gevestigd aan de Meerlaan in de zuivelfabriek "Hofstede Rundervreugd" van de Gebr. Venneman. Later werden de activiteiten verplaatst naar wasserij "de Overhoek" op het Grote Eiland.

Het Comité Bijzondere Noden vindt de voedselsituatie eind mei zo nijpend, dat het gratis 2 kg. aardappelen per hoofd van de bevolking beschikbaar stelt, op vertoon van de stamkaart af te halen bij wasserij "Vecht en Dijk".

De gemeente stelt op 28 mei 20 kg. rode bieten per gezin beschikbaar voor f 0,20 per kilo af te halen bij de Overhoek. En op 26 juni stelt het gemeentebestuur voor elk kind in de leeftijd van 3 t/m 7 jaar gratis een pakje Melba - kinderdrank - beschikbaar, te verkrijgen bij het gemeentehuis.

Een half jaar na de sluiting van de centrale keuken wordt er een "keukendiner" georganiseerd bij Bondshotel Van der Voorn. Krijn Hoetmer levert hiervoor 30 pond paling voor de somma van f 64,50. De ex-medewerkers zullen van een smakelijke en voedzame maaltijd genoten hebben.

Gegevens:

- SAVG GA NdB - 26 en 27 Centrale Keuken
- Nederhorst den Berg 1940 - 1945.

BEVRIJDING MEI 1945

Karel Scherpenhuijsen

Na de langdurige oorlogswinter 1944/1945 met veel honger, koude, razzia's, enz. meldt de Engelse radio op 4 mei 1945 om 20.00 uur in de avond, dat de capitulatie van het Duitse leger een feit is.

Tijdens de uitzending van Radio Oranje om 19.00 uur die avond is nog geen melding gemaakt van overgave, daar dit blijkbaar nog niet bekend was bij de uitzending.

Hoe het bericht zo gauw bekend werd bij de bevolking is nog steeds een raadsel, maar in zeer korte tijd was een grote menigte op de been met veel gelach en gezang, ondanks de z.g. spertijd van 20.00 uur. Ook was het opmerkelijk hoeveel Joodse onderduikers en andere personen in het dorp waren ondergebracht op de vlucht voor de bezetter, hetgeen pas opviel toen de bevrijding een feit was geworden en iedereen weer normaal op straat kon komen.

Voor de Binnenlandse Strijdkrachten, de BS, brak nu een drukke tijd aan. In de nacht van 4 op 5 mei kreeg de commandant opdracht om met een groep om 9.00 uur het gemeentehuis te bezetten, terwijl de wapens nog uit diverse bergplaatsen moesten worden verzameld en naar de voormalige wasserij "Nederhorst" gebracht, waar ook de groep werd verzameld om te vertrekken naar het gemeentehuis.

Onderweg naar het dorp kwam nog een Duitse soldaat op een fiets aanpeddelen, welke kon worden aangehouden en ontwapend en daarna opgesloten in de cel van het politiebureau naast het gemeentehuis. Tijdens een patrouille in de richting van Overmeer kon een tweede soldaat worden aangehouden en opgesloten bij de eerste.

Om 11.00 uur was het echter gedaan met het feest, toen van de districtscommandant het bericht kwam, dat alle manschappen moesten worden teruggetrokken vanwege nog te maken afspraken met de bezetters over de tijd van overdracht van de wapens.

Intussen was vanuit Nigtevecht een peloton Duitsers onderweg via de Eilandseweg om de beide gevangenen te ontzetten, maar toen dit aankwam, was de BS reeds ingerukt en de soldaten vrijgelaten. Deze werden meegenomen door hun collega's maar zonder fiets.

Na dit eerste optreden kon niet eerder dan maandag 7 mei opnieuw tot actie worden overgegaan en werden de BS-ers ondergebracht in het koetshuis van het kasteel "Nederhorst", terwijl het commando een kamer in het kasteel in gebruik nam. Vanaf die tijd werden dag en nacht posten uitgezet bij de toegangen naar het dorp en wel bij fort Kijkuit en bij de Loodijk als enige toegangen naar de gemeente, daar de rest geheel was afgesloten door het water van de inundatie. Ook werden de plaatselijke NSB-ers, voor zover nog aanwezig, van huis opgehaald en opgesloten in een ruimte onder het kasteel. Dit verliep hier ter plaatse rustig, zonder incidenten. Elders verliep dit nogal eens anders, zoals kaalknippen en andere gewelddadigheden. Deze situatie, zoals boven omschreven, heeft ongeveer 14 dagen in beslag genomen, omdat na een week de NSB-ers zijn opgehaald door de BS uit het Gooi om te worden afgevoerd naar een kamp, in afwachting van een latere berechting. De meeste zijn echter binnen een halfjaar ontslagen, daar hier niet kon worden gesproken van z.g. zware gevallen.

De BS-ers zijn gedeeltelijk weer naar huis gegaan om de werkzaamheden te hervatten. Een aantal is echter verplaatst naar de kazerne om ingelijfd te worden bij het Nederlandse leger.

VAN DE KAART

Ruud Verkaik

Een kaart uit 1955 met gezicht op Smits' Luchtfiltersfabriek. Deze fabriek was van oorsprong een betonconstructiefabriek, gebouwd met overheidssubsidie, in het kader van de naoorlogse wederopbouw. De betonfabriek is niet lang in bedrijf geweest. Hierna kwam het pand in handen van de fam. Reichart, die er jarenlang een grafische machinefabriek draaiende hield. De Meidoornlaan is gelijktijdig aangelegd met de Kastanjelaan. De Acacialaan ontbreekt nog, die is van 1956. De woningen van de Esdoornlaan nrs. 11 t/m 16 zijn in 1963 neergezet. Links staat nu de Sparwinkel. De vier koopwoningen zijn er later ook bij gekomen. Zo heel langzaam kwam Overmeer vol te staan met woningen en de straten vol met auto's!

OVERMEER, Meidoornlaan Uitg. J. van Huisstede Hermes, Overmeerseweg 129

GESPROKEN EN GEHOORD VERLEDEN

Gerard Baar

"RUSTOORD" IN ONRUSTIGE TIJDEN

Op de omslag van dit aan de bevrijding gewijde nummer staat een foto van boerderij "Rustoord" door water omgeven. Deze karakteristieke woning staat nog steeds aan de Vreelandseweg tussen de brug over het boezemkanaal van het gemaal van de Horstermeer en de sluis het Hemeltje, die de Vecht met het Hilversumskanaal verbindt. Elias van Benschop en zijn gezin woonden daar.

Het griendbos was met man en macht omgewerkt tot weiland en bouwland. Weliswaar was het geen groot boerenbedrijf geworden, maar voor het vervullen van de eerste levensbehoeften kon het. De vele nevenactiviteiten zorgden voor de aanvulling. Het hele gezin werd eigenlijk ingezet om alles voor elkaar te krijgen. De oorlog waren ze, net als heel Nederhorst den Berg tamelijk rustig doorgekomen. De enige Duitser die in het dorp gestationeerd was, om de waterstanden op te meten om de zoveel tijd, werd het kippeboertje genoemd. Hij werd in het dorp geaccepteerd, omdat hij geen vlieg kwaad deed.

De zoons van Elias waren wel ondergedoken, maar dat hield niet in dat ze de hele dag binnen zaten. Het leven ging gewoon door en zo af en toe gingen ze met hun verkering uit naar Amsterdam of Hilversum.

Op een dag ontsnapte Rustoord aan een ramp. Het startstuk van een bommenwerper viel op nog geen 100 meter van de boerderij neer in de boomgaard. Zoon Jan ziet nog de 3 dode jonge Engelsen zitten in hun riemen. De lichamen waren nog intact en het leek net of ze rustig in een auto zaten. Het gevolg was, dat er 4 oudere Duitsers ingekwartierd werden in de stal om het wrak te bewaken. Mannen uit de Elzas die niets liever dan naar huis wilden, waar hun kinderen al opgroeiend waren. En oma Van Benschop moest nog meer pannen op het vuur zetten, want voor ingekwartierden moest ook gekookt worden. Als er 18 man aan tafel zat, zeiden ze tegen elkaar dat het er

vandaag maar weinig waren. Meer dan een hektare bouw- en tuinland voorzag een groot deel van de oorlog de familie en aanverwanten van voedsel. Maar Elias ging ook overal heen met zijn paard en wagen om van alles te kopen of te ruilen.

Onder een lading appels uit Wijk bij Duurstede lag ook wel eens een halve geslachte koe en vraag niet hoe, maar aan zout (een schaars goed) wist hij altijd te komen. Voor het oog doodgemoedereerd nam hij de risico's van het met verboden waar onderweg zijn. Het liep meestal goed af. Een keer niet, toen heeft hij een week in Weesp gevangen gezeten.

14 januari 1945 de dag van de grote razzia hier in de omgeving staat Jan nog volkomen bij. Elias was op weg naar de vroegmis, maar in Overmeer hoorde hij schoten. Alsof de duivel hem op de hielen zat, keerde hij met zijn sjees naar Rustoord terug en schreeuwde naar zijn twee nog thuis wonende zoons Jan en Ko dat ze naar hun schuilplek moesten. De eerste Duitsers naderden al over de brug van het boezemkanaal. Twee Duitsers kwamen binnen. Opa nam ze mee naar boven en liet ze de slaapkamer van zijn dochters zien. Allemaal meisjes, zei hij. Het zullen er wel een stuk of 6 geweest zijn. De rest was het huis al uit. De Duitsers kontroleerden of hij niet gelogen had en tilden stuk voor stuk de dekens op. Het klopte en op hun vraag waar de zonen waren zei hij: "Allemaal in de Heimat".

Beneden drukte hij ze een stuk kaas in de hand en ze gingen hun maten roepen, die in de stal aan het zoeken waren en al met de bajonet in de takkenbossen hadden staan prikken, waar Jan en Ko achter zaten. Ze vertrokken en kwamen niet meer terug. In de middag zagen Jan en Ko door het stalraampje van hun schuilplaats een stoet van zeker 25 jongens, die over de Prutpolderdijk naar de sluis van het Hemeltje gedreven werden. Sommigen wisten later te ontsnappen en keerden na een paar dagen weer terug in het dorp. De rest overleefde het ook, maar vierde ver weg de bevrijding.

Op een nacht, begin mei 1945, liep Jan in het pikkedonker wacht bij het vee. Er werd veel vee gestolen. Je mocht niet buiten komen ("Sperrstunde") maar het moest wel. Opeens hoorde hij Duitse stammen. Aan de Overmeerse kant van het boezemkanaal waren Duitse soldaten druk doende met het

leggen van springstof. Er klonk een doffe knal en even later gevloek in het Duits. Het was niet gelukt, de dijk bleek te klei-ig. Na wat vergaderen liepen ze via het gemaal van de Horstermeer naar de andere kant van het boezemkanaal en na wat gerommel klonk weer een klap en hier lukte het wel. Er ontstond een gat van wel zeker 20 meter en met oorverdovend geraas stortte het water zich in de Prutpolder (Meeruiterdijksepolder). Jan rende terug naar Rustoord, wekte de familie en ze begonnen het vee in veiligheid te brengen. De Duitsers waren intussen verdwenen. De koeien wegbrengen ging gemakkelijk, maar de 3 paarden, die ze hadden om bij de boeren te werken, deden wat alle paarden schijnen te doen, tegen de stroom inzwemmen. Zelfs Stien, een kordate jonge vrouw, sjarde in de bagger mee om de beesten naar veiliger oorden (in dit geval de Vechtdijk) te brengen. Toen dat gelukt was, werd er nog een wagen met poot aardappelen, die bij de Prutmolen stond, handmatig naar Rustoord gesleept en kon iedereen nog wat slapen. Het was een geluk voor de Horstermeer, dat het gat maken aan de Overmeerzijde niet gelukt was, want het duurde nog een dikke dag voordat de Prutpolderdijk het begaf, zodat men in de Horstermeer wat meer tijd had om het vee naar veiliger oorden te brengen. De paarden van Elias konden bij een boer op de Kleizuwe gestald worden en de koeien kregen een leven als God in Frankrijk. Die begraasden alle dijken, liepen door het dorp Vreeland en kregen daar schillen van deze en gene, zodat ze iedere dag terugkwamen naar de mensen. Ko en Jan gingen ze dan melken waar ze ze konden vinden en fietsten dan weer terug naar het dorp, waar ze bij mijn ouders op zolder sliepen. Hun zusters sliepen op het toneel van de dames Bornhijm, terwijl mijn opa en oma keurig een echte hotelkamer ter beschikking hadden gekregen van de dames.

Lies herinnert zich nog dat twee leden van de BS, terwijl de bevrijding nog geen feit was, het kippeboertje arresteerden bij de sluis van Brinkers met de kreet: "Het duizendjarig Rijk is voorbij". Deze aktie had volledig de boel in de war kunnen gooien, want er kwamen pas beëdigde jongens van de Kriegsmarine uit Nigtevecht om de rust te herstellen. Door taktvol gedrag van de burgemeester keerde de rust terug,

zonder dat er slachtoffers gevallen waren.

Een paar weken voor de bevrijding kwamen er al vliegtuigen over die boekjes afwierpen waarin stond dat de bevrijding niet lang meer op zich zou laten wachten. Het werd tijd, want de nood was groot. Elias was nog een keer met de paard en wagen naar Wezep bij Zwolle gereden om tarwe en aardappelen te kopen en is onderweg met vele lotgenoten beschoten door Engelse vliegtuigen. Tussen Amersfoort en Zwolle leek het de Kalverstraat wel volgens zijn zeggen. Toen de IJsselbrug weggebombardeerd werd, was die verbinding ook verbroken. Het werd aardappelen met zelf gemaakte stroop uit suikerbieten eten, dag in dag uit. Bijna niemand had nog iets.

Bij Elias kwam nog het probleem erbij, dat hij te lang door ging met het uitdelen van eetbare waar tegen een geringe vergoeding. Hij moest steeds door zijn vrouw tot de orde worden geroepen om nog iets voor zijn grote gezin apart te houden. Als er dan nog iemand kwam, gaf hij toch weer wat mee.

Eindelijk kwam de bevrijding. Iedereen zegt, dat het overal groot feest was. Maar niemand kan zich eigenlijk nog herinneren hoe er gefeest werd. Waar kwam de drank vandaan? Iemand zei dat er allemaal dronken mensen op straat liepen. Dat zal nog wel meegevallen zijn. In elk geval heb ik uit de eerste hand dat er een accordeonist speelde in het zaaltje van de dames Bornhijm. Iedereen danste, zelfs op de straat. Volgens Jan was er de tweede avond bijna niemand meer -wat ook niet anders kon- omdat allereerst de conditie van de meeste mensen niet goed was en ten tweede de zorg van alledag snel terugkeerde. Ko weet nog dat hij op de fiets in Loenersloot was en tot staan gebracht werd door een Canadese truck. De mannen stapten uit en boden hem zomaar whisky uit de fles aan. Dat had hij nog nooit gedronken. De fles ging als een vredespijp rond en zelfs een paar pakjes sigaretten werden in zijn zak gestopt. "De terugtocht naar Nederhorst den Berg was niet zwaar", vertelde hij lachend.

Het leven ging verder en er wachtte de bewoners van Rustoord en de Horstermeer nog veel werk om de gevolgen van de inundatie te overwinnen.

Overzicht van archieven en klappers betreffende Nederhorst den Berg:

Streekarchief voor Gooi & Vechtstreek

adres: Oude Enghweg 23, Hilversum, Postbus 9900, 1201 GM

openingstijden: ma. t/m vr. 13.00-17.00 uur, 's morgens op afspraak

telefoonnummer: 035-292646

Archieven van:

* betekent dat er een toegang is op het archief in de vorm van een inventaris of plaatsingslijst.

dorpsbestuur, municipaliteit, gemeentebestuur, 1625-1813 *

idem, 1700-1936 *

gemeentebestuur, 1939-c.1968 *

bevolkingsregisters (1830) 1850-1939 (1944) *

burgerlijke stand: geb. 1811-1892, huw. 1811-1912, overl. 1811-1932

oud-rechterlijk archief, 1620-1811 *

notarissen, 1664-1710, 1770-1789 *

Blijkpolder, 1708-1951 *

Broekerpolder, en Heintjesrak- en Broekerpolder, 1762-1950 *

Heintjesrak- en Broekerpolder, -1979

Horn- en Kuijerpolder, 1746-1962 *

Horstermeerpolder, 1612-1980 *

Spiegelpolder, 1779-1979 *

Spiegel- en Blijkpolder, -1979

Ned. Hervormde Gemeente, (1600) 1625-1954 *

DTB's (doop- trouw- en begraafboeken daterend voor 1811) *

doopboeken (hervormd), 1639-1823

dopen rooms-katholiek: tot 1810 behoorden de parochianen tot de
statie Ankeveen (geen DTB aanwezig)

trouwboeken (hervormd), 1639-1823

begraafboeken, 1625-1828

Klappers op naam en soort akte van:

Oud-rechterlijk archief (ORA):

3357 deel I (transporten en hypotheke) 1757-1774

3357 deel II (transporten en hypotheke) 1757-1774

3358 (transporten en hypotheke) 1775-1783

3359 (transporten en hypotheke) 1782-1802

3360 (transporten en hypotheke) 1803-1811

3361 deel I (schepenakten) 1577-1655

3361 deel II (schepenakten) 1660-1710

3362, 3363, 3364 (schepenakten) 1722-1773

3365 (schepenakten) 1773-1811

Op de studiezaal bevindt zich de historische bibliotheek. Er wordt naar gestreefd om hierin ook alle (historische) publikaties betreffende Nederhorst den Berg op te nemen.

Afbeelding omslag: 1945 Prutpolder · 'Rustoord'
Collectie: Historische Kring Nederhorst den Berg